

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 5. decembrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Veronika Krūmiņa un Mārtiņš Mits, kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzēja [..] pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 205/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Kriminālprocesa likuma 373. panta pirmo daļu, ciktāl tā neparedz procesuāli pilnvarotas amatpersonas pienākumu lēmumā par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu ietvert šā lēmuma motīvus, (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam.

2. Kriminālprocesa likuma 373. panta pirmā daļa nosaka: „Ja procesuāli pilnvarota amatpersona konstatē, ka nav pamata kriminālprocesa uzsākšanai, tā pieņem lēmumu, ko var uzrakstīt arī rezolūcijas veidā, un par to paziņo personai, kura iesniedza ziņas par iespējamu noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, izņemot ārstniecības personas vai iestādes. Ja pieņemts motivēts rakstveida lēmums, personai nosūta lēmuma kopiju.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas

neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt no šā panta sestās daļas 1. punkta izriet prasība pieteikumā minēto uzskatu pamatot.

Pieteikuma iesniedzējs vērsās Valsts drošības dienestā ar iesniegumu par iespējamu nacionālās drošības apdraudējumu. Valsts drošības dienesta amatpersona, pamatojoties tostarp uz Kriminālprocesa likuma 373. pantu, pieņēma lēmumu rezolūcijas veidā par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu sakarā ar to, ka nav noticis Krimināllikuma IX vai X nodaļā paredzētais noziedzīgais nodarījums, kas izdarīts valsts drošības jomā. Tā kā šis lēmums nav pamatots, pieteikuma iesniedzēja ieskatā, apstrīdētā norma aizskar viņam Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertās pamattiesības.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona ir tiesīga iesniegt konstitucionālo sūdzību vienīgi tad, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai ja personai šādu iespēju nav.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 373. panta piekto daļu pieteikuma iesniedzējam Valsts drošības dienesta amatpersonas lēmumu nav tiesību pārsūdzēt. Līdz ar to pieteikuma iesniedzējam nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturrtās daļas otrais teikums nosaka: „Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no [datums], kad pieņemts Valsts drošības dienesta amatpersonas lēmums. Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2025. gada 18. novembrī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturrtās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

5. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās

normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam. Lēmums par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu, kas noformēts rezolūcijas veidā, nav pamatots. Tajā nav paskaidrots, kāpēc konkrētā amatpersona izdarījusi šādu secinājumu. Līdz ar to ne pieteikuma iesniedzējam, ne sabiedrībai nav iespējams saprast, uz kā pamata Valsts drošības dienests konkrētajā gadījumā ir pieņēmis šādu lēmumu. Minētā Valsts drošības dienesta rīcība rada pamatotas šaubas par konkrētā lēmuma legimitāti un tiesiskumu.

Likumdevējam ir plaša rīcības brīvība pieņemt procesuālos likumus, noteikt lietu kategorijas, kuras attiecīgajos procesos tiek skatītas, noteikt, kādas lietas ir katras tiesu iestādes kompetencē, un lemt par dažādu kategoriju lietu izskatīšanas kārtību (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 8. marta sprieduma lietā Nr. 2016-07-01 27.2. punktu*). Turklāt Satversmes 92. pants neparedz konkrēta jautājuma izšķiršanu atbilstoši tādām procesuālajām regulējumiem, kādu persona vēlas (*sk. Satversmes tiesas 2012. gada 1. novembra sprieduma lietā Nr. 2012-06-01 10. punktu*).

Pieteikumā ir izteikts viedoklis par pieteikuma iesniedzēja Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertu pamattiesību ierobežojumu. Tomēr pieteikumā nav pamatots, ka no Satversmes 92. panta pirmā teikuma izrietētu likumdevēja pienākums paredzēt, ka procesuāli pilnvarotajai amatpersonai, pieņemot lēmumu par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu, ikvienā gadījumā būtu jānorāda pamatojums. Proti, tas, kāpēc šīs amatpersonas ieskatā procesa uzsākšanai nav pamata. Pieteikumā nav pamatojuma, kādēļ likumdevējs būtu pārkāpis savu rīcības brīvību attiecībā uz kārtības noteikšanu tam, kāda veida un satura lēmumu procesuāli pilnvarotajai amatpersonai ir tiesības pieņemt, nesaskatot pamatu kriminālprocesa uzsākšanai.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 205/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa